

Kvalitativne metode istraživanja

Intervju i grupni intervju

Šta je cilj kvalitativnog istraživanja

- **Razumijevanje** društvenih činjenica, a ne njihovo objašnjavanje
- Kvalitativim istraživanjem ne možemo utvrditi uzročno-posljedične veze među pojavama
- Možemo ih razumjeti i opisati
- Nema generalizacije
- Eksploratorna istraživanja

Intervju

- Uopštavanje
- Izgradnja objašnjenja
- Pronalaženje obrazaca
- Formulisanje teorijskih hipoteza
- Posmatranje društvenih događaja
- Evaluacija teorije i društvenih praksi

Tipovi intervjua

- Individualni intervjui
 - Strukturirani
 - Polustrukturirani
 - nestrukturirani
- Grupni intervjui – fokus grupe
- Prednosti:
 - Fleksibilnost i „dubinsko“ razumijevanje
- Mane:
 - Subjektivnost
 - Sugestivnost
 - Ograničena mogućnost generalizacije

Sedam faza intervjuisanja

- **Tematizovanje** – preciziranje svrhe intervjua i pojmova koji se istražuju
- **Dizajn** – Definisanje procesa intervjuisanja posredstvom koga se precizirana svrha ostvaruje (posebno razmotriti etičku dimenziju)
- **Intervju** – Realizacija intervjua
- **Transkript** – Kreiranje pisanog prepisa intervjua
- **Analiziranje** – Određivanje značenja skupljenog materijala u skladu sa svrhom istraživanja
- **Verifikovanje** – Provjeravanje validnosti i relijabilnosti kako materijala tako i donesenih zaključaka
- **Izvještavanje** – Prenošenje stečenog znanja u pisanoj formi

Šta su fokus grupe?

- Istorijat, Robert Merton i uticaj ratnih emisija na podsticanje morala
- Lazarsfeld – Stanton Program Analyzer i „Little Annie“
- Možemo li porazgovarati?
- Grupni intervju postaje istraživački metod
- Primjena i u akademskim i u marketinškim istraživanjima
 - Mjerenje reakcije na određeni material

Šta su fokus grupe?

- Neformalna diskusija između odabranih osoba o posebnoj temi relevantnoj za ispitivanu pojavu.
- Fokusiranost na jednu temu.
- Fokus-grupni intervju je kvalitativna istraživačka tehnika koja podrazumijeva seriju grupnih razgovora koji okupljaju učesnike slične po nekim karakteristikama ili iskustvima da raspravljaju o određenim pitanjima relevantnim za istraživački problem.

Kad organizujemo fokus grupe?

- Samostalni i dodatni istraživački metod
- Kad želimo saznati zašto
- Nipošto kad želimo saznati koliko
- Eksploratorna istraživanja
- “informacije vrijednije od reprezentativnog uzorka”
- Pilot istraživanja

Šta su podaci?

- Riječi
- Kontekst
- Neverbalna komunikacija
- Pauze
- Emotivne reakcije
- Flip chart info
- Bilješke ispitanika
- ...

Fokus grupa

- Veličina:
 - Mini fokus grupa – 2-4
 - Standardna fokus grupa 6 – 12
- Komfor učesnika
- Sastav
 - Pitanje homogenosti (pol, uzrast, obrazovanje, religija, nikako hijerarhija...)
 - Pravilo o nepoznavanju učesnika
 - Predregrutacioni upitnik
 - Pozvati više ljudi
- Pravilo: homogenost u odnosu na temu istraživanja, sastav stvar dizajna
- “purposeful sampling”, snowballing
- Opasnost od toga da se namjerni uzorak pretvori u prigodni!

Upitnik

- Vodič za istraživanje
- Jedno glavno i 5 do 7 potpitanja
- Šta ja želim da saznam?
- Pitanja za zagrijavanje

- Ne ispitujemo učesnike
- Pitanje stavljamo na “dnevni red” i pratimo dinamiku
- Dobra fokus grupa je ona u kojoj ispitanici pričaju međusobno
- **Važno!** Cilj nije stvaranje konsenzusa!
- Fleksibilnost – rasprava može da ode u bilo kom pravcu, diskrecija istraživača je u tome da je povede u pravcu u kome osjeti da postoji bitna informacija

Priprema učesnika

- Informisanje o cilju istraživanja
- Učešće se često plaća!
- Predregrutacioni upitnik
 - Relevantni podaci o ispitaniku, pol, godište, obrazovanje, zaposlenje, pozicija... Neophodno za kodiranje
- Consent form – potvrda o pristanku
- Objasniti im pravila, dobrovoljnost, razgovor, svrhu snimanja, da ne moraju da odgovore
- Terapeutski momenat i zaštita učesnika
- Trajanje: 45 min – 2 i po sata

Fokus grupa nije:

- Debata
- Terapija
- Sesija razrješenja konflikta
- Promotivna prilika
- Obrazovni proces

Consent form/informisati pristanak

Primjer

TEMA:

Tema istraživanja je Evropska unija, stavovi i informisanost o procesu integracija, te evaluacija komunikacijske strategije pristupanja.

Dobrovoljnost i rizici

Učešće u fokus grupi je dobrovoljno. Svako može odabrati na koja pitanja želi, a na koja ne želi da pruži odgovor.

Svako može napustiti fokus grupu u bilo kom trenutku.

Svi nalazi i izjave dobijene od učesnika će biti anonimizirane, a identitet učesnika zaštićen.

Ne postoje rizici po učesnike prilikom učešća u fokus grupi.

Saglasna/an sam da uzmem učešće u fokus grupi koja će za potrebe potpunog prenošenja informacija biti audio snimljena:

Ime i prezime _____

U Podgorici, 7.12.2015. godine

Ambijent

- Opuštena atmosfera
- Osvježenje
- Položaj stolica
- Ljudi koji su predaleko
- Večernji termini

Moderator

- Presudna uloga?
- Mogu li lica koja nemaju obrazovanje iz sociologije ili psihologije biti dobri moderatori?
- Razvijne vještine slušanja, komunikacije
- Znanje o temi o kojoj se razgovara
- Smisao za humor
- Autoritet
- Nepristrasnost

“Trikovi”

- “Kako to mislite?”
- “Možete li mi reći nešto više o tome?”
- “Imate li neki primjer?”
- Teški “tipovi”:
 - Tzv. **eksperti**: “Hvala Vam. A šta drugi ljudi misle?”
 - **Oni koji dominiraju**: “Hajde da čujemo i ostale”
 - **Brbljivac**: prekinuti vizualni kontakt, pogledati ka satu ili ka vratima, upasti kad ulove vazduh
 - **Stidljivi**: Održavati vizualni kontakt i nasmiješiti im se
 - Oni koji su veoma **tihi** – tražiti im da ponove

Šta radi asistent?

- Tehnički pomaže organizaciju
- Vodi bilješke sa bitnim reakcijama
- Snima
- Ne uključuje se

Šta poslije?

- **Neposredna razmjena bilješki!**
- Transkript (2 sata – 50 strana teksta)
- Kodiranje
- Analiza

Principi analize

- Dizajn individualan, ali postoje pravila
- Zasnovanost na podacima
- Objektivnost
- Sistematičnost
- Opštost
- Cilj je prepoznati **obrasce** i **konekcije** između kategorija

Tipične greške

- Nabranjanje svih komentara bez analize
- Uključivanje informacija na osnovu kojih je moguće identifikovati učesnika
- Generalizacija
- Zloupotreba citata

Obrada podataka: šta nas interesuje

- *Učestalost*: Koliko često se političko nasilje pojavljuje?
- *Magnituda*: Koji su nivoi nasilja? Koliko je ono brutalno?
- *Struktura*: Koji sve tipovi nasilja postoje (simboličko, verbalno, zastrašivanje...)
- *Procesi*: Da li postoji neki poredak unutar elemenata strukture?
- *Uzroci*: Koji su uzroci nasilja?
- *Posljedice*: Kakve su posljedice nasilja po žrtve?

Sistematizuj podatke

- Po temi
- Po širim kategorijama ako postoje
- Provjeriti frekvencije ako je moguće
- Pokazati vezu između kategorija
- Pisati narativni izvještaj

Prednosti fokus grupa

- Podaci se skupljaju za kraće vrijeme
- Dublji uvid u odnosu na individualni intervju zbog interakcije
- Neverbalna komunikacija
- Fleksibilnost

Nedostaci

- Generalizacija
- Zloupotrebe i prigodnost
- Previše zavisi od moderatora